

לחיות לכתחילה

נסיונות

פרקים ראשונים מתוך הספר לכתחילה

סדרת ספרי
'לכתחילה'

לכתחילה

נסיונות

יסודות

מכון "יסודות"

ניסן ה'תשפ"ד

ישראל

מכון "יסודות"

סמטת אפרים 11

בני ברק

© 0527632686

כל הזכויות שמורות

All rights reserved

Printed in Israel

למעוניינים בקבלת הקונטרס ניתן לפנות למייל:

lecatchila94@gmail.com

(לכתוב בשורת הנושא "לכתחילה")

המעוניין להשתתף בהדפסת הקונטרס

וכן המעוניין לסייע בהפצת הקונטרס במקום מגוריו.

ניתן לפנות למס' פלא'. 053-317-2129

נתרם לזיכוי הרבים להרבות כבוד שמיים

נ.ב. ניתן להשיג את ספרי המכון

בחנויות הספרים המובחרות

**יוצא לאור בסיוע ארגון מתעלים -
הפצת לימוד המוסר בישיבות ובכוללים**

ספרי 'לכתחילה' שיצאו לאור עד עתה:

— מידות ועבודת ה' —

■ עבודת ה'.	■ תיקון המידות.
■ יסודות האמונה.	■ שמירת הלשון.
■ מעמד הר סיני.	■ בין אדם לחבירו - סור מרע.
■ אמונה ובטחון.	■ בין אדם לחבירו - עשה טוב.
■ השגחה פרטית.	■ תלמוד תורה.
■ קרבת אלוקים.	■ דרך הלימוד.
■ כיסופין.	■ דרך העליה.
■ דביקות בה'.	■ מ"ח קניני התורה.
■ כבודו מלא עולם.	■ פסגות - תורה ומצוות.

— מועדים —

■ הנהגת הבוקר.	■ אלול וראש השנה.
■ ציצית ותפילין.	■ עשרת ימי תשובה.
■ תפילה.	■ יום הכיפורים.
■ ברכות.	■ חג הסוכות ושמחת תורה.
■ סעודה.	■ סוכה וארבעת המינים.
■ שבת	■ חנוכה וחודש כסלו.
■ הנהגת היום.	■ פורים וחודש אדר.
■ שבת	■ פסח וחודש ניסן.
■ מלאכות ומוקצה.	■ ליל הסדר.

— אורח חיים —

ספרים נוספים בהוצאת המכון:

סדרת מרפסין איגרי / סדרת יסודות התלמוד
סדרת תתקבל / הפלא ופלא / עצה ותושיה
המקדש וקדשיו.

הסכמות הרבנים הגאונים

(לפי סדר א-ב)

הגאון רבי בן ציון אבא-שאוֹל זצ"ל

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל

הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל

הגאון רבי ישראל משה דושינסקי זצ"ל

הגאון רבי דוד הורביץ זצ"ל

הגאון רבי צבי אלימלך הלברשטאם שליט"א

(האדמו"ר מצאנז)

הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל

הגאון רבי יעקב בצלאל זולטי זצ"ל

הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל

הגאון רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל

הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל

הגאון רבי משה אריה פריינד זצ"ל

הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א

הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א

הגאון רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל

הגאון רבי אהרון לייב שטיינמן זצ"ל

הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל

כבר נדפסו בשאר ספרי מכון "יסודות"

**תדפיס מתוך
הספר
"לכתחילה"
השלם**

ספר לכתחילה

נסיונות

פרק א

נסיונות החיים

- א. המושג נסיונות לא מצטמצם בדברים גדולים. למעשה עוברים עלינו נסיונות מבוקר עד ערב, יום יום, שבוע שבוע, חודש חודש, שנה שנה, בכל שטחי החיים¹.
- ב. נסיונות אינם ענין של 'בדיעבד', שכיון שנשלחו לנו נסיונות אין לנו ברירה אלא לעמוד בהם. לא. נסיונות הם ענין של 'לכתחילה'².
- ג. לעולם מטרת הנסיונות היא אך ורק לטובת המנוסה. כל נסיון שאדם עומד בו - הוא מתעלה מאוד על ידו³. כל התמודדות בונה ומעצבת את כוחות נפשו⁴.

1. ראה ספר הישר לרבנו תם (שער ו, מידה שישית).

2. מסילת ישרים (פרק יט).

3. רמב"ן (בראשית כב, א). התיבה 'נסיון' היא מלשון הגבהה והרמה על נס, כי תכלית הנסיון היא להגביה את האדם לאחר עמידתו בנסיון.

4. ראה להלן.

ד. נקוט כלל זה בידך, לעולם לפני שבורא עולם מעניק לאדם טובה וברכה – הוא מעמיד אותו בנסיון, כדי לבוחנו אם יעמוד בנסיון ויזכה לטובה הגדולה. זאת הסיבה שבדרך כלל שורר חושך לפני האור הגדול⁵.

ה. בכל מאורע לא מתוכנן שקורה לך – תגדיר אותו מיד בשם 'נסיון'. אל תגדיר אותו בשם 'אסון', 'קריסת מערכות' וכדומה (אלו הגדרותיה של הנפש הבהמית), אלא תתן לו שם רוחני, תורני, 'נסיון'⁶.

ו. כשם שכשמגיע א' בתשרי יש לך מצוה לשמוע קול שופר, כך בעת נסיון – הרי זה כמו א' בתשרי פרטי; משמים זימנו לך כעת תאריך פרטי שתוכל לקיים בו את מצות ה'⁷.

ז. כל התעסקות האדם בענייני העולם – אינה אלא נסיון לאדם האם הוא יתלה את ההצלחה בפעולות הגשמיות, או שיבין ויידע שהכל מאת ה'.

אדם שעמד בנסיון – בו ברגע עלה במדרגות רמות ונשגבות⁸.

5. רמח"ל (קלח פתחי חכמה פתח ב ופתח ל): הקב"ה ברא את העולם באופן שלפני אור הבוקר, לפני הזריחה הגדולה, יש לילה, חושך, שנאמר (בראשית א, ה): 'ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה ויהי ערב ויהיה בוקר יום אחד'.

6. בכל דרכיך דעהו (עמ' רנא).

7. בכל דרכיך דעהו (עמ' רמח).

8. אמונה והשגחה.

ח. פעמים רבות ה' רוצה להציל אדם מצרה כל שהיא, או לזכות אותו בשפע גדול, ואז הוא מעמיד אותו בנסיון, שאם יעמוד בו, הוא ינצל מהצרה או יזכה לשפע⁹.

9. ראה לכתחילה (יסודות האמונה).

פרק ב

נסיונות – מטרת החיים

א. עיקר המטרה שלשמה נברא האדם בעולם הזה היא כדי לנסותו בנסיונות, כדי שיתגבר ויזכה לכל הטוב בזה ובבא, וזו 'עיקר מציאות האדם בעולם הזה'¹.

ב. מרגלא בפומיה דהגראי"ל שטיינמן: כאשר מגיע לאדם מצב קשה, במקום להתאונן, דוקא אז עליו לשמוח ולומר: 'הנה הגיע הרגע אשר עברו נוצרתי'².

ג. היסורים המלווים את האדם בדרכו להגשמת שליחותו בעולם – הם חביבים מאוד לפני הקב"ה, בדיוק כמו שליח שמוסר את נפשו כדי לבצע את שליחותו, כדי למלא אותה כראוי.

שליחות זו נושאת תפקיד מיוחד, שמיום ברוא ה' אדם על הארץ ועד ביאת המשיח, לא היה ולא יהיה אדם בעולם שיוכל לבצע שליחות זו.

יתרה מזו: בלעדי ביצוע שליחות זו – לא יגיע העולם אל תיקונו השלם ואל תכליתו³.

1. מסילת ישרים (פרק ראשון); תניא (אגרת הקודש פרק יא).

2. פרקי אמונה וחיזוק (עמ' קמב).

3. פרקי מחשבה (אמונה ערע"ה).

ד. שים לב: דווקא באותם דברים שבהם 'לא הולך לך', שם בדיוק טמון מילוי תפקידך היחודי.

דווקא הנסיונות המיוחדים שעוברים עליך, הם אלו שנשלחו אליך במכוון, כדי שתבצע את שליחותך.

נסיונות אלו אינם סתם קשיים צדדים שמפריעים לך בדרכך, זה לא משהו שולי ש'תוקע' אותך. לא. נסיונות אלו – הם המטרה, הם התפקיד, הם היעוד, הם המשימה המיוחדת שהוטלה עליך. הם השליחות שלך⁴.

ה. ברגע שהגיע לאדם נסיון והוא החליט להתגבר עליו – באותו רגע מסויים הוא קיים את התפקיד הכי חשוב בעולם.

גם אם בפעם הקודמת הוא נכשל בנסיון, וגם אם מחר הוא שוב יכשל, אין קשר בין הפעמים שהוא נכשל לפעם שהוא הצליח⁵.

ו. עלינו להיות שליח המבטל לגמרי את רצונו לרצון משלחו. עלינו למסור את נפשינו בביצוע שליחותנו עד אשר תשוב נפשו אל משלחה.

רק כשנגיע לעולם שכולו טוב – נגלה שהיסורים זיכנו אותנו והביאו אותנו אל תכליתנו⁶.

4. ראה להלן פרק 'קשיים – לידת הגדלות'.

5. שם.

6. ראה לכתחילה עבודת ה'.

ז. לעיתים יש לאדם הארה מיוחדת בה הוא רואה השגחה פרטית גלויה. עליו לדעת, כי זו הכנה משמים לנסיון שמתעתד לבוא עליו; שמכיון שעולמנו הוא עולם הנסיונות – הזמין לו בורא עולם את האור קודם החושך, כדי להקדים תרופה למכה⁷.

ח. אם יתעורר האדם על ידי יסוריו – אין הצלחה גדולה מזו, הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

אולם אם יסוריו לא הועילו – הוא יורש תרתי גיהנם בזה ובבא⁸.

7. רבי יחזקאל לוינשטיין (בנתיבות האמונה עמ' 416).

8. זאת הכוונה 'כל המחלה אשר שמתני במצרים...' (שמות טו, כו). כלומר: כל מחלת מצרים הוסיפה להם גיהנם על גיהנם, כי הואיל ולא לקחו מוסר לשוב מדרכם הרעה, הרי שהם ירשו תרתי גיהנם – בזה ובבא. חכמה ומוסר (ח"א עתמ"ט).

פרק ג

קשיים – לידת הגדלות

א. מטרת הקשיים היא לאתגר את האדם ולעזור לו להוציא את כוחותיו העצומים הטמונים בתוכו¹.

ב. דווקא משברים – עד כמה שהם קשים ואיומים – נושאים עמם דירבון ואתגר. הם דורשים מאיתנו התייחסות נכונה לחיים במלוא הריכוז, כשהתיאום בין הלב והמחשבה מביא עמו הישגים רבים².

ג. רק הקשיים מוציאים את האדם מהשגרה, רק הקשיים גורמים לו להשתנות, רק הקשיים מניעים אותו לפעול גדולות ונצורות.

הקשיים, היסורים והמצוקות הם הערובה להתעלותו של האדם ולהתחדשותו המתמדת³.

ד. הרע נברא למען מטרה אחת: לשרת את הטוב, מעין מכשול מירוצים כדי להתעלות ולהגיע לשלמות⁴.

1. רמב"ן (בראשית כב, א).

2. מ"ח קניני תורה (עמ' תח).

3. ראה להלן פרק 'אדם גדול – נסיונות גדולים'.

4. שם.

ט. חולים סופניים מספרים איך כל חייהם השתנו והם החלו לחוות את העולם באור הנכון, איך שקלטו לפתע כי כל עניני העולם הזה אינם אלא הבל הבלים והעיקר זה רק עניני העולם הבא⁹.

9. ראה לכתחילה כיסופין.

פרק ד

הנסיונות מרוממים

א. כלל נצחי: כאשר הקב"ה רוצה להעלות את האדם במדרגה רוחנית גבוהה יותר, לרומם אותו, הוא בוחנו תחילה ומציב בפניו נסיונות¹.

ב. הנסיון נשלח אל האדם במטרה לרומם אותו ולתת לו אפשרות לנסוק אל על. מוגשת לפניו הזדמנות להגיע לדרגות גבוהות².

ג. כאשר חייו של אדם זורמים כרגיל, והכל הולך למישרים, כפי רצונו, הוא בדרך כלל אינו מתבונן בדרכו בחיים. רק כאשר הוא נמצא במצוקה כתוצאה מיסורים, ממשברים, מצרות, רק אז הוא עושה חושבים, מחפש את דרכיו וחוקר³.

ד. ההתעקשות והעימות מול הקשיים - משרטטים וחוקקים בלבנו דפוסי התנהגות אמתיים ומדוייקים.

1. שנאמר: 'נתת ליראיך נס להתנוסס'.

2. ראה להלן.

3. בזה יובנו דברי הגר"א: 'אילולי היסורים בעולם הזה, לא מצאנו ידינו ורגלנו לעולם הבא', כי רק כאשר אדם נמצא במצוקה כתוצאה מיסורים שונים, הוא מתקרב אליו יתברך וזוכה להתכונן לעולם הבא.

ללא התמודדויות היוצרות כלים אלו, נדיר מאוד למצוא אדם מן השורה שמעשיו כוונו כראוי אל התכלית, וכל זמנו וכישוריו ויכולותיו נוצלו באופן מושכל⁴.

ה. הנסיונות באים להשביח את האדם מבחינה רוחנית, ולהוציא מהכח אל הפועל מרכיבים נסתרים באישיותו.

הנסיונות מעלים כוחות עצומים אשר היו אצורים בתוככי האדם, ולא באו עד כה לידי ביטוי⁵.

4. ראה להלן.

5. היתה לאדם יתבת נגינה, כלי המבוסס על קפיץ הנמתח ע"י סיבוב עם ידית, ועם שחרור הידית נשמעת מנגינה. יום אחד בשבוע לביתו ניסה להפעיל את התיבה, ולהפתעתו ברגע ששחרר את הידית היא הסתובבה במהירות בחזרה, מבלי להשמיע אף לא צליל אחד. הוא ניסה פעם פעמיים עד שהבין שמשוה קרה.

הוא קרה לבנו ושאל אותו האם הוא יודע מה קרה לתיבת הנגינה? הבן ללא היסוס ענה בשמחה: כן, אבא, תיקנתי אותה! האב המופתע שאל: מה כוונתך, לא ידעתי שהיא מקולקלת. כן, ענה הבן, אני ראיתי שיש בעיה – בכל פעם שמסובבים את הידית משוה חוסם אותה ומפריע לה להסתובב בחזרה. פתחתי וגיליתי שישנו גליל מתכתי מלא בבליטות מתכת המפוזרות על שטח פניו, וישנן מוטות ברזל דקים המתחככים בו ומונעים את סיבובו המהיר. שייפתי והסרתי את כל אותן בליטות המפריעות. כעת שום דבר אינו מפריע ומונע מהקפיץ לפעול את פעולתו, והגליל יכול להסתובב באופן חופשי ובמהירות...

ישנה נטיה להסתכל על המציאות הסובבת אותנו ומגבילה את צעדינו, באותה התבוננות של ילד קטן הרואה בבליטות תקלות וקילקולים שראוי לסלקם. אנו חפצים למלא את חובותינו ותפקידנו בעולם, לממש את יכולותינו להתקדם ולהתעלות, והמציאות טופחת על פנינו בשלל

ז. עצם הידיעה שהנסיון בא לאדם כדי לרומם אותו - גורם לו להתגבר על הלחץ, על העצבות והדאגה מהצרה; הוא מצליח לתפקד נכון ולהרגיש שמחה בלבו גם בטרם באה הישועה, בידיעה שכל רגע שהוא טרם נושע מספק לו הזדמנות עצומה להתקרב יותר לה' ולהתחזק יותר בבטחונו בו.⁷

אדם גדול - נסיונות גדולים

ח. מרגלא בפומיה דרבי ירוחם ליבוביץ: 'אם ראית אדם גדול - דע לך שעברו עליו נסיונות גדולים'.⁸

ט. רבים, רבים, העידו, כי הרגעים בהם הם רכשו דרגות עליונות לכל החיים - היו במצבים שבהם הם עמדו בנסיונות.⁹

י. לחיות ב'צורה פשוטה', כפשוטי העם המגבילים את עצמם לפי נטיותיהם וכוחותיהם הרגילים - זה נקרא 'לחיות פשוט', והוא נשאר אדם פשוט.

עושה לו בחינות, כי על ידי כך הצדיק זוכה ומתעלה, ואילו את הרשע הקב"ה שונא, ולכן הוא לא חפץ כלל לבחון אותו.

7. משכני אחריו (עמ' 305).

8. לכאורה, נשאל, אולי באמת היו לאותו אדם גדול כוחות מיוחדים? אולי באמת הקב"ה נתן לו מתנות? אולם התשובה היא, שכך לא צומח אדם גדול. אדם גדול צומח רק ע"י עמל והתגברות על נסיונות גדולים. מנהיגות (עמ' קס).

9. דעת העבודה (עמ' שיד).

רק באמצעות עמידה בנסיונות - יכול לצמוח אדם גדול.
בלי זה, אפילו אם יהיו לו את הכוחות הגדולים ביותר
בעולם - הוא ישאר פשוט¹⁰.

יא. לפעמים רואים אנשים פשוטים שעומדים בנסיונות גדולים,
ומגיעים לידי חיבור ואמונה חזקה מאוד עם ה' יתברך,
וזה מפני שהם עמדו בנסיון קודם שנזדמן להם, וקיבלו
במתנה אהבה אל ה' יתברך¹¹.

10. מנהיגות (עמ' קסא).

11. דעת העבודה (עמ' תקנז).